

Spis treści

WSTĘP	9
-------	---

I. PRACA SOCJALNA W PROCESIE DYSCYPLINARYZACJI

Ewa Marynowicz-Hetka

PRACA SOCJALNA – WIELOŚĆ ZNACZEŃ: PROPOZYCJA INTERPRETACJI SPOŁECZNO-PEDAGOGICZNEJ	15
---	----

Anna Kotlarska-Michalska

PRACA SOCJALNA W POSZUKIWANIU TOŻSAMOŚCI	35
--	----

Ewa Kantowicz

PRACA SOCJALNA JAKO DYSCYPLINA NAUKOWA – ODNIESIENIA EUROPEJSKIE I DYLEMATY POLSKIE	57
--	----

Hubert Kaszyński, Katarzyna Ornacka

ANTROPOLOGICZNY ZWROT W PRACY SOCJALNEJ	75
---	----

Mariusz Granosik

KRYTYCZNA PRACA SOCJALNA: WYBRANE KONSEKWENCJE TEORETYCZNE I PRAKTYCZNE	93
--	----

Sławomir Chrost

GENEZA I ROZWÓJ KATOLICYZMU SPOŁECZNEGO W POLSCE MIĘDZYWOJENNEJ	109
---	-----

II. PROBLEMY PROFESJONALNEJ PRAKTYKI PRACY SOCJALNEJ

Andrzej Niesporek

POLE POMOCY SPOŁECZNEJ A DISKURS PRACY SOCJALNEJ W POLSCE	133
---	-----

Anna Jarkiewicz	
PROFESJONALNE PRAKTYKI PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH WYKORZYSTYWANE WE WSPÓŁPRACY Z KLIENTEM „ZABURZONYM PSYCHICZNIE”	151
Monika Zawartka-Czekaj	
PRACA SOCJALNA I SKUTECZNOŚĆ JEJ DZIAŁANIA	173
Ewa Leśniak-Berek	
SUPERWIZJA Z PERSPEKTYWY JEJ UCZESTNIKÓW – O CZYNNIKACH WARUNKUJĄCYCH SKUTECZNOŚĆ PROCESU SUPERWIZYJNEGO	183

III. OBSZARY ZAANGAŻOWANIA PROFESJONALISTÓW I WOLONTARIUSZY

Piotr Krakowiak	
KLINICZNA PRACA SOCJALNA NARZĘDZIEM WSPIERANIA OSÓB U KRESU ŻYCIA I ICH RODZIN	203
Justyna Kurtyka-Chałas	
PRACOWNIK SOCJALNY WOBEC SYTUACJI KRYZYSOWYCH	221
Sabina Pawlas-Czyż	
PROFESJONALNE WSPARCIE NIEFORMALNYCH OPIEKUNÓW OSÓB CHORYCH ONKOLOGICZNIE JAKO PRZESTRZEŃ DLA PRACY SOCJALNEJ	235
Aleksandra Sander	
RODZINA Z DZIECKIEM W MŁODSZYM WIEKU SZKOLNYM JAKO OBSZAR AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH – NA PRZYKŁADZIE POWIATU POLICKIEGO	257
Izabela Kamińska-Jatczak	
LOGIKI AKTYWNOŚCI MENTALNYCH ASYSTENTÓW RODZINY – PRÓBA INTERPRETACJI	275
Anna Kanios	
WOLONTARIUSZE JAKO SIŁY SPOŁECZNE DZIAŁAŃ WSPIERAJĄCYCH ROZWÓJ DZIECI I MŁODZIEŻY	297

Małgorzata Orłowska	
STANDARDY EDUKACYJNE KRAJOWYCH RAM KWALIFIKACJI W PRACY SOCJALNEJ – MIĘDZY AKCEPTACJĄ A PRAGMATYZMEM, WYBRANE PROBLEMY	311
Beata Szluz	
EDUKACJA DO PRACY SOCJALNEJ W REPUBLICIE CZESKIEJ	323
Magdalena Dymowska, Małgorzata Ciczowska-Giedziun	
PROJEKT SOCJALNY W KSZTAŁCENIU DO PRACY SOCJALNEJ – REFLEKSJE NAD DZIAŁANIEM	335
Piotr Frączek	
REFLEKSJE NA TEMAT KSZTAŁCENIA W OBSZARZE PRACY SOCJALNEJ W WYŻSZYCH SZKOŁACH ZAWODOWYCH W POLSCE	349
Ewelina Zdebska, Wojciech Glac	
KSZTAŁCENIE PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH W ZAKRESIE PRAWA I PRAKTYKI PRAWNEJ – WSPÓŁCZESNE POTRZEBY I WYZWANIA	369
Agnieszka Golczyńska-Grondas, Jolanta Grotowska-Leder	
KSZTAŁCENIE DO PRACY SOCJALNEJ: Z DOŚWIADCZEŃ KATEDRY SOCJOLOGII STOSOWANEJ I PRACY SOCJALNEJ INSTYTUTU SOCJOLOGII UŁ	381
Magdalena Joachimowska	
HUMANISTYKA W KSZTAŁCENIU (NIE TYLKO) PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH. WYBRANE ZAGADNIENIA	403
Łukasz Koperski	
TECHNOLOGIE KOMUNIKACYJNO-INFORMACYJNE W PRACY SOCJALNEJ – KSZTAŁCENIE – ZASTOSOWANIE	423
Agnieszka Sobolewska-Popko	
KSZTAŁTOWANIE I DOSKONALENIE UMIEJĘTNOŚCI KOMUNIKACYJNYCH STUDENTÓW NA KIERUNKU PRACA SOCJALNA	439

Marta Czechowska-Bieluga

PRZYGOTOWANIE ZAWODOWE ASYSTENTÓW RODZIN A REALIZOWANE PRZEZ NICH DZIAŁANIA. ANALIZA ZWIĄZKU W ŚWIETLE DANYCH STATYSTYCZNYCH I WYNIKÓW BADAŃ WŁASNYCH	457
---	-----

Lidia Willan-Horla

FUNKCJONOWANIE W SYTUACJI POMAGANIA – W REFLEKSJI STUDENTEK I STUDENTÓW PRACY SOCJALNEJ	471
--	-----

WSTĘP

Rozwój współczesnego społeczeństwa spowodował sytuację, w ramach której z jednej strony doświadczamy wielu udogodnień cywilizacyjnych, z drugiej zaś strony, zaczynamy odczuwać pewien chaos związany z wielością i różnorodnością form oraz możliwościami działania, aktywności, pracy, czasu wolnego itp. Poziom rozwoju społecznego umożliwia jednostce rozwój, ale równocześnie zbyt szybkie tempo owego rozwoju może być zaczątkiem życiowych trudności. Złożone procesy, odpowiedzialne za rozwój społeczeństwa, mogą znaleźć odzwierciedlenie we wszelakich aspektach życia społecznego i wymusić konieczność poszukiwania optymalnych rozwiązań, które będą podążać za dynamiką zmian społecznych. Warto więc odpowiedzieć na pytanie, jaką rolę tworzy praca socjalna w tym wielowymiarowym procesie zmian społecznych. Aktualne podejście do pracy socjalnej powinno ewaluować i uwzględniać przede wszystkim złożoność problematyki. Niezbędne staje się także profesjonalne kształcenie pracowników służb społecznych, mające odzwierciedlenie w profesjonalnej pomocy. Powiększający się rozmiar problemów, z którymi na co dzień spotykają się praktycy pracy socjalnej, czyli pracownicy socjalni, jest trudny do opisanego, z uwagi na jego rozległość i wieloaspektowość. Dodatkowo pojawiają się nowe wymiary problemowe, nowe wyzwania, nie tylko w zakresie praktycznego kształcenia, ale również w obszarze teoretycznym dotyczącym pracy socjalnej jako profesji i dyscypliny. Nadal aktualna pozostaje kwestia, czy też otwarte pytanie o sposób kształcenia pracowników socjalnych, o możliwość łączenia teorii z praktyką pracy socjalnej.

Podjęcie tak złożonej problematyki znalazło odzwierciedlenie podczas jubileuszowego XXV Zjazdu Szkół Pracy Socjalnej zatytułowanego „Praca socjalna: Kształcenie. Profesja. Dyscyplina naukowa”, który odbył się w dniach 21–23 października 2015 roku na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Efektem obrad i dyskusji toczonych w trakcie Zjazdu jest prezentowana publikacja, zawierająca zbiór refleksji przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, teoretyków i praktyków, którym praca socjalna jest szczególnie bliska. Obchodzony podczas Zjazdu Jubileusz skłonił do przemyśleń nad kształtem nie tylko współczesnej, ale również przyszłej pracy socjalnej. Ze względu na wielość podjętych kwestii materiał został podzielony na cztery główne części, odpowiadające analizowanej problematyce.

Rozdział pierwszy obejmuje zagadnienia związane z rozwojem dyscyplinaryzacji pracy socjalnej. Zawarte w nim artykuły podejmują propozycję interpretacji społeczno-pedagogicznej pracy socjalnej, poszukiwania jej tożsamości i personalizmu w pracy socjalnej. W tej części znajdujemy także odniesienia międzynarodowe w analizie pracy socjalnej jako dyscypliny naukowej. Nie zabrakło tu również prac dotyczących krytycznej pracy socjalnej czy genezy katolicyzmu społecznego w Polsce międzywojennej.

Rozdział drugi został zadedykowany problemom praktyki pracy socjalnej. Zawiera artykuły poświęcone analizie obszaru pomocy społecznej w aspekcie dyskursu pracy socjalnej w Polsce, analizie skuteczności jej działania, jak również została przedstawiona superwizja w pracy socjalnej. Wydaje się także interesujące omówienie praktyk pracownika socjalnego wykorzystywanych we współpracy z klientem z zaburzeniami psychicznymi.

W rozdziale trzecim zostały podjęte zagadnienia, odnoszące się do obszarów zaangażowania profesjonalistów i wolontariuszy. Wstęp w tym rozdziale dotyczy omówienia klinicznej pracy socjalnej jako narzędzia wspierania osób u kresu życia, a sukcesywnie dalej umieszczono artykuły dotyczące obszarów zapewnienia wsparcia w zakresie interwencji kryzysowej i procesu mediacji. Analizie zostały podane kwestie powiązane z zapewnieniem wsparcia nieformalnym opiekunom osób chorych onkologicznie, wsparciem rodzin z dzieckiem oraz analizie logiki aktywności mentalnych asystentów rodziny. Na przykładzie projektu międzynarodowego omówiono też problematykę wolontariatu.

Czwarty i ostatni rozdział został poświęcony kształceniu do pracy socjalnej. Zawiera artykuły przedstawiające analizę standardów europejskich krajowych ram kwalifikacji w pracy socjalnej, jak również opis edukacji do pracy socjalnej w Republice Czeskiej. Zaprezentowano także efektywność sektora pomocy społecznej, znaczenie projektu socjalnego oraz potrzeby i wyzwania w zakresie prawa. Kształcenie do pracy socjalnej pogłębiono o analizę empiryczną Instytutu Socjologii UŁ.

Oddajemy do rąk Czytelnika książkę, która zawiera propozycje znalezienia odpowiedzi na pytania, które mogłyby wskazywać kierunek rozwoju pracy socjalnej, jej profesjonalizację, a także wyzwania kreujące dalsze kształcenie pracowników socjalnych i samą profesję. Wyrażamy nadzieję, że zebrane i przedstawione w publikacji artykuły okażą się ważnym głosem w dyskusji nad poszukiwaniami dróg dalszego rozwoju pracy socjalnej w Polsce i jej profesjonalizacji. Warto podkreślić, że książka może wydać się interesująca zarówno dla teoretyków pracy socjalnej, jak i dla osób na co dzień pomagających tym, dla których ta pomoc stanowi nieodzowną część życia, czyli dla samych pracowników

WSTĘP

socjalnych. Publikacja może się okazać przydatna dla socjologów, psychologów, pedagogów i studentów tych kierunków. Może stać się dla nich źródłem wiedzy teoretycznej i praktycznej, a także inspiracji naukowych i badawczych.

W tym miejscu chcielibyśmy podziękować Autorom za pogłębioną analizę zagadnień. Recenzentom za trud pracy nad przedłożonym materiałem, cenne uwagi i wskazówki oraz Wszystkim, którzy przyczynili się do ostatecznego kształtu książki i opublikowania tego tomu.

Martyna Kawińska
Justyna Kurtyka-Chałas